

■ Аймактар өнүксө өлкө өнүгөт

РЕГИОНДОРДУ ӨНҮКТҮРҮҮ – МЕЗГИЛДИН ТАЛАБЫ

Кыргыз Республикасынын Президентинин «2019-жылды Региондорду өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы деп жарыялоо жөнүндө» жарлыгынын талаптарын аткаруу боюнча мамлекеттик органдар былтыр кызуу иш жүргүзүштү. Айрыкча өлкөнүн күрөө тамыры болгон финансы-экономикалык багытта бир катар маңдай жылы турган жаңылыктар болду. Буга чейин эле аймактардын өнүгүшүнө басым жасап келген Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы 2019-жылы элет элинин экономикалык көз карандысыздыгы үчүн аткарган иштеринин жыйынтыгын басма сөз жыйынында маалымдады.

РЕГИОНДОРДУ ӨНҮКТҮРҮҮ ҮЧҮН БЕРИЛГЕН КРЕДИТТЕР

Экономикалык жигердүүлүктү колдоо үчүн Улуттук банк коммерциялык банктарды андан ары кредиттөө үчүн 54,5 млрд сом өлчөмүндө каражаттар сунушталган (анын ичинде «Айыл чарбасын каржылоо-7» программасы жана региондорду өнүктүрүүнү колдоо үчүн), бул каражаттардын ичинен коммерциялык банктар 2,02 млрд сом көлөмүндө каражаттарды алышкан. Улуттук банк коммерциялык банктар менен биргеликте 2019-жылы экономикага 4,04 млрд сом көлөмүндө, 12 пайыздан ашпаган чен боюнча 2,46 млрд сом көлөмүндө региондорду өнүктүрүү максатына, 10 пайыздан ашпаган чен боюнча «Айыл чарбасын каржылоо-7» программасынын алкагында 1,58 млрд сом өлчөмүндө кредит жумшаган.

САНАРИПТЕШТИРҮҮ КӨҢҮЛ БОРБОРУНДА

Улуттук банк, банк системасын өнүктүрүү саясатын аныктаган орган катары, Кыргыз Республикасынын банктык кызмат көрсөтүүлөрүн санариптик трансформациялоонун 2020-2021-жылдарга каралган негизги багыттарын кабыл алып, санариптик банктык технологияларды өнүктүрүү

жагында негизги багыттарды белгилеген. Региондорду өнүктүрүү жана экономиканы санариптештирүү демилгесинин алкагында финансы-кредит уюмдарынын калкты аралыктан тейлөө мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү боюнча электрондук кол тамганы колдонуу жагында өзгөртүүлөр киргизилген.

Нак эмес төлөмдөрдү өнүктүрүү боюнча демилгелерди колдоо жана мобилдик тиркемелерди электрондук мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр менен интеграциялоону камсыз кылуу максатында, Улуттук банк Финансылык чалгындоо мамлекеттик кызматы жана уюлдук байланыш операторлору менен биргеликте 2019-жылы “Коммерциялык банктар жана төлөм уюмдары менен кызматташууда мобилдик кызмат көрсөтүүлөрдү өнүктүрүүгө уюлдук байланыш операторлорунун катышуусу тууралуу” макулдашууга кол койгон. Бул макулдашуунун алкагында мобилдик тиркемелердин пайдалануучулары 2020-жылдын 1-октябрына

чейин идентификация өтүүгө тийиш. Бул мезгил ичинде мобилдик тиркемелердин идентификациядан өтпөгөн пайдалануучулары бир ай ичинде 30 миң сомдон ашпаган суммада, тобокелдик деңгээли төмөн операцияларды гана жүзөгө ашыра алат (Мисалы, коммуналдык кызмат көрсөтүүлөрдү, салыктарды, жыйымдарды, мамлекеттик алымдарды, айыптарды жана бюджетке башка төлөмдөрдү төлөө, банктык эсептерди толуктоо сыяктуу операциялар).

РЕГИОНАЛДЫК ДОЛБООРЛОРДУ КҮРӨӨСҮЗ КАРЖЫЛОО КОЛГО АЛЫНДЫ

Кредиттик аукциондордун алкагында коммерциялык банктарга акыркы карыз алуучулар үчүн 12,0 пайыздан ашпаган максималдуу пайыздык чен менен 2 млрд сомдон жогору каражат сунушталган.

Коммерциялык банктар тарабынан 500,0 млн сомго жакын жалпы суммада 75 ири

регионалдык долбоор каржыланган. Мындан тышкары, регионалдык долбоорлорду күрөөсүз каржылоо боюнча долбоорлор ишке ашырылып, алардын алкагында өлкөнүн региондорунда 359,4 млн сом суммасына 84 долбоор каржыланган.

Регионалдык долбоорлорду каржылоону колдоого алуу үчүн Улуттук банк “Кепилдик фонд” ачык акционердик коомуна 550 млн сом инвестициялаган (1 132 млн сомго чейин капиталдаштырган), бул айрыкча, күрөөлүк камсыздоону сунуштоого мүмкүнчүлүгү жок өлкөнүн региондорунда иштеген ишкерлерге каржылоодон пайдалануусун камсыз кылат.

СТАРТАП-ДОЛБООРЛОРДУ КАРЖЫЛОО МЕХАНИЗМДЕРИ ИШКЕ КИРГИЗИЛДИ

Улуттук банк, Россия-Кыргыз өнүктүрүү фонду жана “Кепилдик фонд” ААК тарабынан региондордо (Баткен, Талас, Нарын

областтарында) негизги эки долбоор боюнча чакан бизнес стартап-долбоорлорду каржылоо механизмдери иштелип чыккан. Стартап-долбоорлор үчүн биринчи механизм пилоттук режимде Фонддун тике каржылоо линиясы боюнча ишке ашырылууда, ал 1 миллион АКШ долларын, башкача айтканда 350 миң доллардан жергиликтүү өндүрүүчүлөрдүн айыл чарба продукциясын иштеп чыгаруу тармагын каржылоо үчүн бөлүнүп берилген. Бул долбоордун өзгөчөлүгү катары 3 жыл чыгымсыз иш жүргүзүү боюнча талаптардын жоктугу, күрөө боюнча минималдуу талаптардын белгилениши, төмөн пайыздык чен – 4%, каржылоо мөөнөтү – 7 жылга чейин, жеңилдик берилген мөөнөт – 24 айга чейин, долбоордун суммасынан өздүк салым – 15 пайыздан кем эмес болуусу зарыл.

Региондордо чакан бизнес чөйрөсүндөгү стартап-долбоорлорун каржылоо боюнча экинчи механизм өлкөнүн бардык областтарында экономиканын приоритеттүү секторлорунда (айыл чарба продукциясын иштеп чыгаруу, тигүү жана текстиль өнөр жайы, өндүрүштүк жана иштетүү өнөр жайы, туризм, IT-технологиялар) жаңы өндүрүш жана технологиялар үчүн шарттарды түзүү максатында иштелип чыккан жана ал бизнес ишин баштоону пландаштыргандар үчүн каралган. Каржылоо суммасы бир долбоорго 300 миң сомдон 1 млн сомго чейин сумманы түзөт жана жылдык 10%дык чен менен 5 жылдык мөөнөткө берилет. Негизги сумма боюнча төлөөнү 12 айга чейин, ал эми пайыздар боюнча төлөөнү 6 айга чейин кийинкиге жылдыруу каралган.

Улуттук банк 2020-жылы Кыргыз Республикасын 2018-2040-жылдарга өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясында жана Кыргыз Республикасынын Президентинин «2020-жылды Региондорду өнүктүрүү, өлкөнү санариптештирүү жана балдарды колдоо жылы деп жарыялоо жөнүндө» жарлыгында аныкталган милдеттерди аткаруунун алкагында өз ишин уланта бермекчи.

Абдимухтар АБИЛОВ

